

Zapadna in iztočna cerkev. — Iz Rima se javlja, da papež namerava v kratkem v Vatikanu sklicati konferencijo, na katero bi pozval tudi patrijarhe in nadškofe iztočne katoliške cerkve. Konferencija bi se naj posvetovala o načinih, po katerih bi bilo moč nekatoliške cerkve zjediniti s katoliškim pontifikatom. Papež namerava v tem oziru konferenciji predložiti nastopne predloge: Papež želi, da se prizna kot vrhovna glava, dovoljuje pa orijentalnim cerkvam, da obdrže jezik in obrede. V vatikanskih krogih se nadejajo, da bode ta akcija, na katero se že dlje časa pripravlja, imela vseh.

Afrika. — Razmere v Maroku so jako zamotane. Mladi sultan si še sedaj ni utrdil svoje vlade napram mnogoštevilnim svojim nasprotnikom. Poroča se, da je začasno izročil vodstvo v vladanji svoji materi in ji naročil, da najstrožje kaznuje one častnike, ki so se drznili nasproti njemu ustavnike podpirati. Mati sultanova je te nesrečneže res strašno kaznovala. Ukazala jim je, da nagi zajahajo osle mej številno vojaštvo, ki je z biči teplo mimo jahajoče častnike. To mučenje je trpelo celo uro. Na pol mrtve so na to častnike zopet vrgli v ječo. Razun tega so vsem konfiscirali tudi njihovo premoženje, razun nekaj malega, ki se jim je pustilo za njihove obile otroke. Mej temi, ko se v notranjem maročanskem življenji vrše taki strašni čini in se ponavljajo razne vstaje proti mlademu sultanu, skušajo še vnanje države, ki so interesovane pri Maroku, te nemire podpirati, oziroma jih odobrujejo, ker upajo na svoj lasten dobiček.

Obrtnija.

Načrt novega obrtnega zakona.

Že zadnjikrat smo govorili o tej stvari. Ker so pa ta čas prišle v javnost nekatere podrobnosti; zmatramo za svojo dolžnost, da spregovorimo še danes o tej stvari. Načrt je baje v trgovinskem ministerstvu že izdelan in minister grf Wurmbrand ga predloži v jedni prvih sej državnega zbora, ko se zopet snide. Sestavljen je na podlagi izpovedeb obrtne enquete, ki se je bila priredila po inicijativi dr. Ebenhocha, potem na podlagi enquete obrtnega odseka državnega zbora in pa na podlagi izreka trgovskih zbornic. Zdi se pa nam, da se je minister najbolj oziral na trgovske zbornice. V večini trgovskih zbornic zlasti v severnih deželah pa vladuje neki manšterski duh. Ker obrtniki čutijo, da večina trgovskih zbornic ne zastopa pravih interesov malih obrtnikov, za to se že dolgo čujejo glasovi obrtnikov, naj bi se osnovala posebne obrtne zbornice. Čisto naravno je, da načrt obrtnega zakona, ki se opira na izreke trgovskih zbornic, ne bode ugajal malemu obrtniku.

Že zadnjikrat smo omenili, da se misli raztegniti dokaz sposobnosti na nekatere stroke, za katere dosedaj ni veljal. Take stroke bodo gostilničarstvo, navadno trgovstvo, obrt mehanika in elektrotehnika, potem frizersko obrt in pa obrt modistinj.

Gostilničarji bodo s tem pač zadovoljni, namreč sedanj. Ker se dosedaj ni nobeden učil tega obrta, ne bode mogel nikdo dobiti na novo gostilnice. Po našem mnenji bi se pa namen bil ravno tako dosegel, da se bi določilo omejeno število gostilnic. Sploh pa ni nam prav

jasno, kakšno sposobnost bode moral dokazati, ker gostilničarstva se pač ni treba tako učiti kakor kakšnega rokodelstva.

Vpeljal se bode tudi dokaz sposobnosti za navadno trgovino. Pod navadno trgovino se bode razumevala trgovina z modnim, krojnim in mešanim blagom v mestih in trgih. Na veliko in izvaževalno trgovino se pa dokaz sposobnosti ne misli raztegniti. Torej se hoče zopet z dokazom sposobnosti ovirati le male trgovce, velicij pa ne. Sploh od tega dokaza sposobnosti ni drugega pričakovati, da se bodo komu delale sitnosti. Sicer se bode pa dokaz sposobnosti od gostilničarjev in prodajalničarjev zahteval le v mestih in trgih, v vaseh pa ne. Kako bode pa s tistimi, ki so dlje časa na deželi imeli prodajalnico ali gostilno, se li bodo smeli preseliti v mesto, ali ne, kaj o tem določuje vladni načrt ne vemo, torej ne vemo, če se bode dal v tem oziru obiti.

Najboljša stran vladnega načrta je pač to, da se misli točneje določiti področje nekaterih trgovin. Posebno se mislijo natančneje določiti pravice trgovcev z mešanim blagom. Sedaj ti trgovci lahko prodajajo, kar koli se jim zdi razen strupov in orožja ter delajo škodo mnogim drugim trgovcem in obrtnikom. Seveda sodbe o vrednosti te omejitve ne moremo še danes izreči, ker moramo poprej imeti natančne določbe. Tudi se točneje določijo pravice prodajalcev z živili. Imel bode vladni načrt pa jedno določbo, katero bodo z veseljem pozdravili vsi gostilničarji. Smeli ne bodo več prodajati piva v steklenicah trgovci z mešanim blagom in živili. To bode stvar gostilničarjev.

Kakor smo že zadnjič omenili, bodo konfekcionarji smeli jemati mero. Važnost te pravice je silno velika in krojači in čevljarji so se najbolj upirali temu, da bi to bilo konfekcionarjem dovoljeno. S tem se bi priložil hud udarec krojaškim mojstrom.

V vladnem načrtu se pa misli, da se krivica, ki se naredi krojačem, bode dala s tem popraviti, da bodo konfekcionarji morali dajati dela mojstrom, ako ne bodo sami krojači. Prepovedano jim bode imeti pomočnike. Ta določba je na videz mojstrom v korist, v dejanji pa od nje utegne imeti korist le državna blagajnica, da dobi nekoliko več davkov. Trgovski dobiček je za obrtnike izgubljen, naj se stvar suče, kakor koli. Faktično se bode pa delalo tudi le s pomočniki kot se sedaj, ki bodo popolnoma od konfekcionarjev odvisni. Konfekcionar bode vzel obrtno pravico za tiste pomočnike, ki mu bodo delali na domu. To stane le malo goldinarjev na leto, katere bode že pozneje utrgal. Tacih pomočnikov bode mu pač lahko dobiti, ki morejo dokazati postavno sposobnost. Konfekcionarstvo bode popolnoma uničilo krojaštvo. Če vladni načrt obvelja, kmalu v marsikakem mestu o samostojnih mojstrih v oblačilnih obrtih ne bodo vedeli drugje, kakor pri davkarji, kjer bodo za take imeli vpisane pomočnike konfekcionarjev. Na Dunaji že tudi sedaj ne delajo pomočniki za konfekcionarje in tovarne, temveč kosovni mojstri (Stückmeister), kateri delajo le za svojega *

gospodarja in imajo od kosa plačo, kakor pomočniki, sami pa imajo zopet pomočnike.

Veliko milost, mislijo v ministerstvu, da tudi store s tem, da bodo v bodoče tudi rokodelci smeli v svojih prodajalnicah in na sejnih prodajati lastne izdelke, dočim bodo drugi, ki bodo hoteli prodajati take izdelke izpolniti imeli neke pogoje. Mari naj bi se od krojača zahteval še dokaz sposobnosti za trgovino, ako hoče prodajati v prodajalnici suknje in hlače?

Nov načrt obrtnega zakona ima baje sploh mnogo določb o pravici trgovskih obrtov in trgovin, o krošnjarstvu itd. Posamične te določbe se še niso objavile ali iz vsega razvidimo, da novi obrtni zakon ne bode dosti pripomogel k ohranitvi samostojnega obrtnega stanu. Govorili bodemo pa še o tej stvari, kadar še kaj natančnega izvemo, kaj vse določi vladni načrt.

Otvorjenje razstave v Gradci.

Iz Gradca 2. sept. (Izv. dopis.)

V soboto ob 10. uri se je v industrijski dvorani v Gradci otvorila razstava motorjev, pomočnih strojev in orodij za male obrtnike. Zbralo se je bilo k otvorjenju mnogo dostojanstvenikov, duhovnih in posvetnih.

Ob desetih se je pripeljal trgovski minister grof Wurmbbrand. Razstavini odbor ga je udano vsprejel, in peljal v dvorano slovesno okrašeno in tukaj ga je nagovoril predsednik obrtnega društva.

V svojem govoru je omenil, da je pred štirimi meseci trgovska in obrtna zbornica sklenila v Gradci prirediti tako razstavo in izvršitev izročila obrtnemu društvu. Društvo, ki je že na to poprej mislilo, prevzelo je to nalogo in naprosilo gosp. trgovskega ministra, da prevzame pokroviteljstvo, kar je to radovoljno storil, za kar ga on zahvaljuje.

Devetnajsto stoletje je največje, kar jih pozna zgodovina. Človeški duh se je podprt z zboljšano šolo razvil na nepričakovan način. Iznajdbe slede iznajdbam, razširjajoč blagostanje. Marsikatero dobroto, ki je poprej bila dostopna le bogatinom, si sedaj lahko privoščijo vsi. In vendar je večidel teh iznajdb škodoval srednjemu in malemu obrtnemu stanu in ga, rekli bi, podkopal.

Zaman se upira mali obrtnik raznim strojem. Kar on s pridnostjo izdelava v nekaterih dneh, to naredi stroj v jedni uri, ljudje rajši kupujejo lepše izdelano in ceneje tovarniško blago. Da se temu odpomore smo priredili to razstavo, da se obrtnik sam prepriča, če se njegovo blago ima bati konkurence strojev, če bi mogel on svoje izdelke morda izdelovati s pomočjo elektrike, ali če ugaajo za njegovo delavnico plinovi, benzinovi in petrolejski motorji, in se pouči, katero novo orodje naj si omisli. Če razstava doseže ta namen, je storila svojo dolžnost. Koncem naprosi ministra, da razstavo otvori.

Minister grof Wurmbbrand je naglašal, da je z veseljem prevzel pokroviteljstvo razstave, da pokaže, kako skrbi vlada za obrtni stan. Kakor njegov zaslužni pred-

nik, se bode tudi on oziral na želje obrtnikov in zmatra za važno nalogo svojega področja, da se napravijo zakoni, ki bodo pomogli obrtniku, da bode mogel izhajati. Da pa pokaže vlada, da hoče praktično podpirati obrtnike, je dala po tehnološkem muzeji napraviti stroje, kateri bodo olajšali obrtniku dela, ne da bi bilo blago slabše. S Koroškega in Štajarskega se dosedaj še ni zahteval nobeden stroj, za to se je pa vladi zdelo potrebno podpirati graško razstavo. Obrtnik ne sme biti sovražnik stroju, temveč se ga le mora poslužiti, kakor to delajo v Angliji in Franciji. Minister svari obrtnike pred nazadnjaštvom in pesimizmom in kaže, kako cvete obrtni stan v Angliji. V kulturnih deželah vsak premožen človek potrebne stvari kupuje pri obrtniku in ne gleda na ceno. Gledati je treba, da se povzdigne občno blagostanje. V to je pa treba razširjati pouk in v tem oziru bode razstava mnogo koristila.

Razstava, o kateri morda pri priliki vam še poročam, ima zares veliko pripravnih strojev. Pisec teh vrst pa vendar od vseh teh strojev ne pričakuje rešitve obrtnega stanu. Stroji bi le koristili, ko bi pomanjkovalo izdelkov, ali žal moramo reči, da se le preveč izdeluje. Več bode strojev, več se bode izdelovalo, težje se bode blago izplačalo, in cene bodo padale. Temveč strojev bode delalo, tembolj bode manjkalo dela.

Obrtnijske raznoterosti.

Razstava tehničnih delavskih sredstev v Pragi. Od 15. t. m. do 15. oktobra bode v Pragi razstava tehničnih sredstev za mali obrt v industrijski palači na razstavišči. Razstavljeni bodo raznovrstni motorji, pomočni stroji in orodja. V nedeljo, ponedeljek, torek in soboto popoldne in zvečer se bode predavalo o razstavljenih strojih.

Varstvo sten v tovarnah za jesih. Dobro je, če se v tovarnah za jesih prevlečejo stene z gutaperčnim firnežem. Ta firnež se napravi, če se razstopi 2 dela mehke kolofonije in pridene 1 del zdrobljene gutaperče. Ko se je vse dobro zmešalo, pridene se terpentinovnega olja in v lanenem firneži zribanega cinkovega belila, ali posušenega blanc-fix. Če se stene s takim firnežem namažejo, jim jesih ne škoduje. — Za barvanje sten v taci tovarnah se nikakor ne smejo rabiti barve, v katerih je svinec.

Kmetijstvo.

Črtice o kmetijski kemiji.

P r s t.

(Dalje.)

Spregovoriti moramo sedaj o nekaterih redilnih snovih v zemlji. Vsaka rastlina za svoje vspevanje potrebuje več redilnih snovij. Če tudi le jedne teh redilnih snovij ni v zemlji, pa ne vspeva, naj bi bilo družih še tako v izobilju. Kmetovalec skuša snovi, katerih manjka v zemlji, nadomestiti z gnojili.

Najprej naj omenimo kali. To je spojina iz nekej kovine kalij imenovane in pa iz kislika. Kovina kali